

Susanne Barkvik anser att högteknologiska hjälpmedel ger personer med kognitiva funktionshinder nya möjligheter att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

It-teknik öppnar nya möjligheter

Susanne Barkvik är leg arbetsterapeut och arbetar bland på konsultbasis med att bedöma behov av och installera it-hjälpmiddel. Den tekniska utvecklingen har medverkat till att en rad nya högteknologiska hjälpmedel nu finns på marknaden tillgängliga för människor med funktionshinder. Teknologiska hjälpmedel används i allt större utsträckning i arbetet med att anpassa en arbetsplats för att en person med funktionshinder ska kunna fungera i sin arbetsmiljö.

–Kunskapen om att bedöma en brukares funktionella förmågor i kombination med vetenskap om IT-teknikens möjligheter i miljön är

mycket värdefull för en arbetsterapeut, säger hon.

–**Ny teknik** öppnar många möjligheter, speciellt för personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Eftersom det är omöjligt att kunna allt om alla målgrupper och utvecklingen av högteknologiska hjälpmedel kommer att fortsätta i rasande fart tror jag att arbetsterapeuter i en framtid måste specialisera sig inom området IT-hjälpmiddel, säger Susanne Barkvik.

Patienterna Lena och Maria är två av de många som Susanne Barkvik arbetat med och lotsat tillbaka till arbetslivet med hjälp av högteknologiska hjälpmedel.

tekniska lösningar hjälpte lena klara jobbet

Lena är 36 år och arbetar i ett litet företag som system och dokumentationsansvarig och arbetar mycket sittande vid dator. För ett halvår sedan blev hon påkörd bakifrån av en bil när hon stod vid ett rödljus med sin bil. Hon fick en wiplashskada som hon fortfarande har känningar av.

–Jag har värk på natten och sömnen blir störd, säger Lena. Jag har försökt att arbeta på deltid men har insett att det är större problem än jag har trott, berättar hon.

Efter en längre sjukskrivning från arbetet har arbetsgivaren tillsammans med försäkringskassan inlett en rehabiliteringsplan.

–Lena kom i kontakt med arbetsterapeut via en smärtklinik som först gjorde en analys och kartläggning med olika bedömningsinstrument för att se vilka svårigheter och resurser som finns rent allmänt. Sedan gjorde hon en fördjupad kartläggning utifrån det arbete jag ska utföra.

Arbetsterapeuten tittade bland annat på är perception, kognition, problemlösning, tidsplanering.

–Jag har svårigheter att planera hela min dag och hushålla med krafterna. Likaså är koncentrationen nedsatt då smärtan ibland tar överhanden.

Då Lena varit sjukskriven till och från under det senaste halvåret har hon fått dåligt självförtroende och litar inte på sin egen kropp.

I samråd med övriga professioner på kliniken togs diskussion upp om vilka olika

insatser som behövde göras för Lena.

Läkaren ser över om Lena är tillräckligt smärtlindrad och vad som eventuellt behöver åtgärdas, sjukgymnasten ger behandling med Lena utifrån basal kropps-känedom. Arbetsterapeuten som är specialist på tekniska hjälpmedel och arbetsplatsanpassningar besöker arbetsplatsen tillsammans med Lena och träffar arbetsgivaren för att påbörja en arbetsplatsanpassning.

–Av den arbetsplatsanalys och arbetskravanalys som arbetsterapeuten gjorde framgår det att jag har svårt att strukturera mina arbetsuppgifter och sätta upp en plan med hur mycket jag behöver göra och för att jag ska känna mig nöjd.

Lena hade i tiden svårt att veta när hon skulle göra pauser. Hon fördjupar sig lätt i sina arbetsuppgifter som hon tycker är roliga.

–Efter en arbetsdag känner jag mig helt slut, säger hon.

Tillsammans med arbetsgivaren tittade arbetsterapeuten på de arbetsuppgifter som Lena tidigare utfört och hur de kan förändras för att stämma överens med arbetskravet. Likaså kom man överens om att Lena kunde börja sin arbetsdag en timma senare då hon har sovit dåligt.

Arbetsterapeuten tittade på den fysiska miljön för att se att ergonomin vid datorarbetsplatsen är bekväm och med rätt höjd, ljus, arbetsstol mm.

–Min arbetsterapeut introducerade och föreslog

Datatekniska hjälpmedel har gjort det möjligt för Lena att fungera i jobbet. Med hjälp av mobilt tankestöd kan hon planera sin vecka.

också olika tekniska hjälpmedel som kunde tänkas ge mig stöd i arbetet. Hon fotograferade mig för att dokumentera hur jag satt vid datorn och hon visade olika program i datorn.

När Lena kom tillbaka till kliniken fick hon möjlighet att pröva olika tekniska lösningar. Som stöd för det traditionella arbetet med att sitta och skriva på ett vanligt tangentbord fick hon få pröva Voice Xpress, ett program där Lena kan tala till datorn som sedan dikterar och formaterar dokument.

–Arbetsterapeuten föreslog också en trådlös Trackball, som mus till det vanliga tangentbordet. Som stöd för minnet och struktur av både arbetsuppgifter och privat planering fick jag pröva det mobila tankestödet Memocomai. Det är en påminnelsetjänst som jag senare fick installerad i min egen mobiltelefon.

Memocomai har utvecklats av en ar-

betsterapeut med stöd av Hjälpmedelsinstitutet.

Programmet ger Lena stöd i att planera och i förväg strukturera sina arbetsuppgifter och att planera när hon behöver ta pauser.

–I telefonen lade jag även in viktiga saker jag behöver komma ihåg hemma. Sedan arbetsterapeuten provat ut Lenas hjälpmedel genomförde hon en utbildning i användandet. Hon kunde snabbt lära sig många av funktionerna. Arbetsterapeuten skickade sedan kostnadsförslag på de arbetsanpassade hjälpmedlen till arbetsförmedlingen för godkännande. När det väl var godkänt och klart införskaffade Arbetsterapeuten alla hjälpmedel och hjälpte till med installationen.

En månad senare gjorde arbetsterapeuten en uppföljning.

–Jag ringde också själv några gånger för att fråga om några tekniska saker, berättar hon.

Hon är mycket glad över den hjälp hon fått.

–Nu lägger jag upp en veckoplan tillsammans med arbetsgivaren för att planera veckan. Jag har kunnat jobba deltid några månader och känner att jag nästan hinner med lika mycket som tidigare. Smärtan i nacke och armar kommer troligen inte att försvinna helt, men genom att jag lärt mig att också lyssna på kroppens signaler när smärtan ger sig till känna, vet jag nu hur jag ska fördela mina resurser både kroppsmässigt och arbetsmässigt, säger hon.

Nu är det arbetsgivaren som ger Lena det dagliga stödet. Arbetsterapeuten följer regelbundet upp att allt går bra, men i övrigt anses ärendet vara avslutat för arbetsterapeutens vidkommande.